

मिलिंद बाबर
फाऊंडर-चे अरमन, मैंगो हॉलिडेर्स

जगभर पिरताना

जपानमध्ये तुम्हाला प्रत्येक गोष्ट वेळेवर करण्याची सवयच लावावी लागते. एक उदाहरण जर द्यायचं झालं तर इथल्या बुलेट ट्रेन म्हणजे शिंकानसेनचं प्रचंड मोठं जाळ त्यांनी आख्या देशात विणलेलं आहे. हजारो ट्रेन्स वर्षभर या देशात फिरतात आणि आश्र्याची गोष्ट म्हणजे या हजारो ट्रेन्सचा आख्या वर्षाचा सरासरी उशीर किती तर फक्त ३७ सेंकंद! असं म्हणतात की जर कधी ट्रेन १० सेंकंद लेट झाली तर ते दहा वेळा माफी मागतात.

खूप पाहिलं होतं, खूप वाचलं होतं आणि खूप ऐकलंपण होतं- जपानबद्दल. या देशाबद्दल जेवढी उत्सुकता होती त्यापेक्षा कितीतरी जास्त उत्सुकता या जपानी लोकांबद्दल होती.

नॉर्थ पॅसिफिक समुद्रातील या आयलॅंड देशाचे शेजारी म्हणजे रशिया, चीन, नॉर्थ कोरिया आणि साऊथ कोरिया. चार प्रमुख व मोठच्या आयलॅंड्सबरोबरच हजारो छोट्याछोट्या आयलॅंड्सने बनलेल्या जवळपास १९०० किलोमीटर लांबीच्या या दाट लोकवस्तीच्या, राजवाडे, पर्वत, असंख्य उद्यानांच्या, श्राइनच्या, मंदिरांच्या आणि शिंकानसेन म्हणजेच बुलेट ट्रेन्सचा निपॉन म्हणजेच जपान. देशाची राजधानी असलेल्या टोकियोच्या जवळील नरीता विमानतळावर आमचे स्वागत करायला आमचा सहयोगी हसतमुख मनीष आतुरतेने वाट बघत होता.

निपॉन म्हणजे सूर्याचा उगम अशा अर्थी, जपानला land of rising sun सुद्धा म्हणतात. या देशाने खूप नैसर्गिक आपर्तीचा सामना के ला आहे. अणुबॉम्बसारख्या घातक अस्त्रांना झेलालं आहे. या सर्वांतून तावून सुलाखून निघालेला जपानी माणूस कसा असेल? काय असतील त्यांच्या चालीरीती? कुठलीही नैसर्गिक साधन संपत्ती नसताना आणि एवढ्या आपर्तीना तोंड देऊनसुद्धा ताठ मानेने, स्वाभिमानाने आज जगापुढे उभा असलेला हा बुटका जपानी माणूस... मला खूपच उंच वाटला.

जपानमध्ये खूप भूकंप होतात. २०११ साली झालेला प्रचंड मोठा भूकंप आणि त्यावेळी आलेली त्युनामी मोठच्या प्रमाणावर नुकसान पोहचवून गेली.

जपान... एक देश? नव्हे, एक मानसिकता!

यामध्ये त्यांचे खूप मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक नुकसान तर झालेच; परंतु रेडिएशनच्या गळतीमुळे सुद्धा खूप हाहाकार माजला होता. १९२३ मध्ये झालेल्या भूकंपात देखील एक लाख लोकांचा जीव गेला होता व जवळपास ३० लाख लोक बेघर झाले होते. तो क्षण जपानला एका ऐतिहासिक महत्वाच्या वलणावर घेऊन गेला. दोन अणुबॉम्ब पडल्यामुळे पूर्णपणे खरून गेलेला जपानी माणूस कदाचित तेव्हाच निश्चय करता झाला की आता आपल्याकडे झुकण्याशिवाय पर्यायच नाही आणि म्हणून ही ३ वेळा झुकून समोरच्याप्रति आदर व्यक्त करण्याची प्रथा आली असावी का? याचा अर्थ 'मला माफ कर' असा ही होऊ शकतो, किंवा तू खूप मोठा आहेस असाही होऊ शकतो.

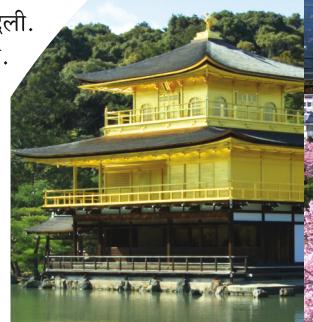
आज ही ३ वेळा झुकण्याची प्रथा खरून टाकते. प्रत्येक ठिकाणी, अगदी हॉटेलच्या लॉबीत चालताना जर समोरून हॉटेलचे कर्मचारी किंवा हाऊसकीपिंगच्या स्टाफपैकी कोणी आले तर ते आपल्यापैकी प्रत्येक जण तिथून जाईपर्यंत झुकून झुकून अभिवादन करतात आणि त्या अभिवादनामध्ये कुठलाही कृत्रिमपणा नसतो. करायला सांगितले आहे किंवा प्रथा आहे म्हणून नव्हे, तर खरोखर मनासून केलेले ते अभिवादन मनाला खूप भावून जातं.

जपानमध्ये प्रवास करताना काही स्थानिक जपानी प्रथा आपल्याला माहिती असण अगदीच गरजेच असत.

जपानी माणसाचं पूर्ण जीवन हे एकाच शब्दाभोवती फिरत असावं आणि ते म्हणजे आदर (Respect)! समोरचा माणूस कोणीही असला, स्त्री किंवा पुरुष, तरुण किंवा वयस्कर, गरीब किंवा श्रीमंत किंवा कुठलाही धर्माचा, पंथाचा, वंशाचा; तरीही त्याचा जपानी प्रचंड आदर करतात. कमरेमध्ये ३ वेळा झुकून त्याला अभिवादन केलं जातं.

जपानी लोक अत्यंत शांतताप्रिय, शिस्तप्रिय, वक्तशीर व १००% प्रामाणिक असतात. सार्वजनिक ठिकाणी विसरलेल्या काही गोष्टी स्वतःच्या खर्चाने कुरिअर करून पोहचत्या केल्याची उदाहरण गर्डिंगे दिली. अत्यंत सुरक्षित देश.

चे = या मा = या
आजिबातच नाहीत.

जपानी लोक अत्यंत शांतताप्रिय, शिस्तप्रिय, वक्तशीर व १००% प्रामाणिक असतात. सार्वजनिक ठिकाणी विसरलेल्या काही गोष्टी स्वतःच्या खर्चाने कुरिअर करून पोहचत्या केल्याची उदाहरण गर्डिंगे दिली. अत्यंत सुरक्षित देश.

चे = या मा = या
आजिबातच नाहीत.

तुम्ही जर जपान रे ल्वे चे तिकीट काढले आणि ते कधीही, अगदी पाच मिनिटांनंतर किंवा प्रवास सुरु होण्याच्या पाच मिनिट आधी कॅन्सल केले, तरी त्यावर कुठलाही कॅन्सलेशन चार्ज लागत नाही. इथे कुठेही भिकारी नाहीत. प्रत्येक माणूस, कुठलाही वयाचा; अगदी ७५ वर्षांचा सुद्धा इथे काम करतो.

जपानी लोकांची घरं खूपच लहान असतात, अगदी ३०० ते ५०० स्केअर फुटांची. कारण त्यांच्या मते मोठी घरे म्हणजे देशाच्या साधन संपत्तीचा अपव्यय आहे. घरं लहान परंतु सार्वजनिक ठिकाणं जस - उद्यान, रस्ते, फूटपाथला मात्र प्रशस्त जागा दिलेली असते. दहावीपर्यंतचं शिक्षण हे फक्त सामाजिक जबाबदार्या यावरच दिले जाते. त्यामुळे चांगल्या समाजाची निर्मिती ही शाळेतच केली जाते. रस्त्यावर भटके कुत्रे दिसणारच नाहीत. तो सार्वजनिक ट्रास समजून त्यांना संपंचले जाते.

लहानपणी आपण ऐकलेल्या परीकथांमध्ये जसं एखादा राजा चिरतरुण राहण्यासाठी गरम दुधामध्ये आंघोळ करायचा, तसं करण्याची संधी तुम्हाला जपानमध्ये मिळू शकते. इथे काही स्पामध्ये बियर, वाईन, साकी किंवा ग्रीन टीमध्ये पहुण्याची संधी आपल्याला उपलब्ध करून दिलेली आहे.

बस किंवा मेट्रोमध्ये लहान मुले किंवा वयस्कर लोकांना बसायला जागा देण्याची प्रथा नाही. पहिलं या आणि बसा.

चालत असताना खाणं किंवा पिणं इथे प्रथेनुसार नाही. जवळपास दहा लोकांपैकी चार जण तरी तोंडावर मास्क लावून फिरतात.

सार्वजनिक ठिकाणी नाक शिंकरणे प्रथेनुसार नाही. ट्रेनमध्ये फोनवर बोलणेसुद्धा इथल्या प्रथेनुसार नाही. इथे शेक हँड करणे किंवा मारणे प्रथेनुसार नाही.

इथे कुणीही कुठलीही सेवा दिल्यानंतर तुमच्याकडून टीपची आशा ठेवत नाही व

घेतही नाहीत. त्यांच्या मते, त्यांनी त्यांची १०० % सेवा देणं हे त्यांचं कर्तव्यच आहे; त्यामुळे तुम्ही त्यांना वेगळी टीप देण्याची गरजच नाही.

सर्वांत मजेशीर गोष्ट म्हणजे इथली टॉयलेट्स तर इतकी आधुनिक होती की पायलटला विमान उतरवताना जेवढी बटणं समोरच्या कंट्रोल पैनेलबर दिसतील तेव्हाची तिथे असतात (जोक्स अपार्ट). पण त्यामध्ये सीट गरम करण्याचे बटन, तिथले म्युझिक, त्याचा आवाज कमीजास्त करण्याचे बटन, काही मेडिकल सेन्सर्सद्वारा रक्त, शुगर, नाडी आणि रक्तदाबसुद्धा बघितलं जातं.

प्रत्येक जपानी घरात किंवा स्पामध्ये, गरम पाण्याच्या झऱ्यात जाताना आपली पादत्राणं बाहेरच काढून ठेवायची प्रथा आहे.

इथे काही आईसक्रीम्स ही बियर किंवा नूडल्स किंवा घोड्याच्या मांसाची चव असलेलीसुद्धा मिळतात.

प्रत्येकाला इथे नावानंतर 'सान' म्हटले जाते. सान म्हणजे आपण नावाच्या पुढे जसं 'जी' लावतो तसं. गाइडचं नाव तारीको असेल तर आदारी तिला तारीको सान असे म्हणायची प्रथा आहे.

जपानमध्ये तुम्हाला प्रत्येक गोष्ट वेळेवर करण्याची सवयच लावावी लागते. एक उदाहरण जर द्यायचं झालं तर इथल्या बुलेट ट्रेन, म्हणजे शिंकानसेनचं प्रचंड मोठं जाळ त्यांनी आख्या देशात विणलेले आहे. हजारो ट्रेन्स वर्षभर या देशात फिरतात आणि आश्र्याची गोष्ट म्हणजे या हजारो ट्रेन्सचा आख्या वर्षाचा सरासरी उशीर किती तर फक्त ३७ सेंकंद! असं म्हणतात की जर कधी ट्रेन १० सेंकंद लेट झाली तर ते दहा वेळा माफी मागतात.

जपानी माणूस त्यांच्या देशावर उत्कट प्रेम करतो आणि तो करत असलेले प्रत्येक काम हे तो स्वतःसाठी नाही तर देशासाठी आहे, असे समजतो. जपानच्या सर्वांत केमस गोष्टी कोणत्या? तर त्या आहेत... माऊंट फुजी, चेरी ब्लॉसम अल्पाइन रुट आणि त्यांची बुलेट ट्रेन!

जपानचे प्रतीक म्हणून जगप्रसिद्ध असलेल्या तसेच, जपानचा सर्वोच्च पर्वत म्हणजे माऊंट फुजी! त्याच्यासुद्धा अनेक रंजक दंतकथा

आहेत, पण जागेअभावी त्या इथे सांगणे शक्य नाही. संपूर्ण जगाला सौंदर्याची भुरल घातलेला डोळ्याचं पारणे फेडणाऱ्या चेरी ब्लॉसम व आल्पाइन एक्सपिरियन्स या मँगो हॉलिडेर्स टूरवर जर आपण आलात, तर त्या तुम्हाला सांगितल्या जातीलच!

जपानकडे कुठलीही नैसर्गिक संपत्ती नसताना व दरवर्षी शेकडो भक्तं प्रति म्हणजे माऊंट फुजी! त्याच्यासुद्धा असलेला देश आहे.

ही दूर ११ एप्रिलला मुंबईहून निघते. ज्यामध्ये तुम्हाला साकुरा म्हणजे चेरी ब्लॉसम म्हणजेच फुलांचा अवर्णनीय, दैवी किंवा अद्भुत असा अनुभव तर घ्यायला मिळणारच आहे; परंतु त्याचबरोबर बर्फाच्यादित अल्पाइन रुटवरचा डोळे दिपवणारा ड्राइव्ह म्हणजे जपान टूरवरचा दुग्धशर्करा योगच. त्याच्याशी स्पर्धा कीरी धावणाऱ्या बुलेट ट्रेनवरची राईड, माऊंट फुजीचे दर्शन, लेक्स, टेम्पल्स, किल्ला, हिरोशिमाचा अंटॉमिक डोम, ओसाका, नारा, डिअर पार्क, किंकाकूजी, तोडाईजीसारख्या अत्यंत पुरातन आणि नैसर्गिक वारसा एका बाजूला जपानाना दुसऱ्या बाजूला टोकियोसारख्या अत्याधुनिक शहरात केलेल्या औद्योगिक प्रगतीचा संगम म्हणजे हा देश आणि त्यांच्या मानसिकतेला कमरेत वाकून कितीही वेळा अभिवादन केले तरी ते कमीच पडेल !

क्रमशः

milind@mangoholidays.in

'मँगो' स्पेशल
इंटरनॅशनल आणि
डोमेस्टिक ट्रूस

Europe | America | Australia & New Zealand
South Africa | Dubai | South East Asia | Mauritius
Kerala | Rajasthan | Madhya Pradesh | Himachal
www.mangoholidays.in

• पुणे : (020) 2544 4415/16/17/18, 25511571/2 मो. : 83800 39505 • दादर : (022) 2433 5500/11/22/33 • ठाणे : (022) 2545 0017/18 • सामाहिक सुट्टी : रविवार